

POSUDEK

na rigorózní práci Mgr. Stanislava Machka

na téma

„Daňové povinnosti bank se zaměřením na daň z příjmů právnických osob“

Předložená práce se zabývá daňovou problematikou v bankovníctví s akcentem na daň z příjmů právnických osob placenou bankami.

Autor přistupuje ke zkoumání a zpracování vybraného tématu na dobré odborné úrovni a s přehledem osvědčujícím detailní obeznámenost se zkoumanou problematikou. Ze stylu, jakým je předložená práce sepsána, jasně vyplývá, že autor se s tematikou tvořící předmět jeho práce pravidelně setkává ve své praxi daňového poradce, což s sebou přináší nikoli neobvyklá pozitiva i negativa. Mezi pozitiva lze zajisté zahrnout postřehy z praktického uplatňování daňových předpisů a vybavenost zkušenostmi a informacemi, které nejsou přístupné každému byt' i odborně zaměřenému zájemci (např. závěry tzv. Koordinačního výboru Ministerstva financí a Komory daňových poradců, interní materiály této komory, jakož i vnitrofiremní a veřejnosti nepřístupná internetová databáze daňových informací firmy Deloitte). Mezi negativy je velmi patrný autorův „pragmatický“ přístup k řešení složitějších daňových problémů (uplatňovaný např. v častém uzavření daňové otázky řešením které je dle autora „nejbezpečnější“ z hlediska možného napadení správcem daně a nikoli „nejsprávnější“ z hlediska právní interpretace), projevující se mimo jiné v nemístném akcentu na zdroje, jež nepatří mezi uznávané prameny práva (daňový pokyn Ministerstva financí D-300, závěry tzv. Koordinačního výboru) na úkor hlubší a odpovědnější analýzy pramenů právních za použití vědeckých metod zkoumání a uznávaných postupů aplikace a interpretace práva.

Předloženou rigorózní práci člení autor na 8 kapitol, včetně úvodu a závěru. Každá z kapitol je pak dále členěna na kratší, tematicky spjaté úseky.

V druhé kapitole se autor věnuje obecnému vymezení bank z hlediska platného práva i jinak. Správně vyzdvihuje zvláštnosti v činnosti a složení majetku bank a zmiňuje jejich dopad na daňovou povinnost bank. K diplomantově textu na str. 11, kde cituje legální definici pojmu banka, je možno vznést dotaz, zda se autor ve své práci zaměřuje skutečně jen na banky v tomto úzce pozitivněprávním smyslu, či zda lze jím prezentované analýzy vztáhnout též na další subjekty oprávněné podnikat v bankovníctví. Ať již bude odpověď jakákoli, měl by diplomant provést přehled typů takových subjektů a zmínit jejich odlišnosti z hlediska na ně aplikovaného daňového režimu.

V třetí kapitole se autor zabývá některými dopady zákona o správě daní a poplatků na činnost bank. V textu na str. 18 uvádí bez dalšího komentáře převzatou myšlenku o přednosti platebních příkazů na úhradu daňových pohledávek před ostatními. Bylo by vhodné, aby autor vyjádřil, zda se s touto myšlenkou ztotožňuje, resp. jakým právním argumentem by podpořil její pravdivost a platnost uvedeného pravidla zejména s ohledem na právní pravidla o zvýhodňování věřitelů a na proběhlé novelizace zákona o správě daní a poplatků. Na str. 20 autor uvádí – patrně rovněž převzatou – velmi diskutabilní myšlenku o neaplikaci režimu vkladových účtů při daňové

exekuci na vkladní knížky a o vymáhání peněžních prostředků na vkladních knížkách „prodejem movitých věcí“. Mohl by autor naznačit, jak k uvedenému překvapivému závěru došel, jak by si představoval v dané situaci „prodej movité věci“ a z jakého důvodu nepřipadá u vkladní knížky v úvahu daňová exekuce příkázáním pohledávky?

Čtvrtou kapitolu věnuje autor daním majetkovým a spotřebním v činnosti bank. Tyto daňové povinnosti však dále nerozebírá a namísto toho se jen velmi stručně zabývá uplatněním plateb takových daní jako daňově uznatelných nákladů u daně z příjmů.

Pátá kapitola se zabývá daní z přidané hodnoty v bankovní praxi. Autor zde na **str. 28-29** vypočítává typy osvobozených plnění – finančních činností výlučně svěřených bankám. Aniž by bylo třeba pouštět se do hlubších úvah, zda a z jakého důvodu se skutečně jedná o činnosti výlučně vyhrazené bankám, mohl by se autor zamyslet nad tím, nakolik by bylo daňové osvobození u takových činností dotčeno, pokud by se tyto činnosti neřídily příslušnými zákonnými ustanoveními, na které text zákona o DPH odkazuje? V úvahu připadá např. zdaleka nikoli neobvyklá situace vydávání bankovních záruk, operace s dokumentárními akreditivy a inkasy nikoli podle obchodního zákoníku, ale podle cizího práva (právě u těchto operací, tak typických pro zahraniční obchod, je přítomnost cizího prvku a tudíž i možnost volby cizího práva nasnadě). V textu na **str. 33** autor zmiňuje mezi osvobozenými finančními činnostmi mimo jiné též faktoring. Mohl by se v této souvislosti zamyslet nad interpretací tohoto pojmu použitého v zákonném textu bez bližšího vysvětlení, když ekonomická teorie ani podnikatelská praxe nejsou zdaleka sjednoceny ohledně jeho přesného obsahu? Na téže **straně 33** autor označuje, patrně jen omylem z přehlednutí, zprostředkování většiny finančních činností za „osvobozené plnění s nárokem na odpočet“. Mohl by toto své tvrzení opravit, či v případě, že na něm trvá, odůvodnit?

V šesté kapitole se autor zaměřuje na aspekty daně z příjmů fyzických osob v činnosti bank. pozornost věnuje zejména institutu platebního zprostředkovatele. V této souvislosti a návaznosti na autorův text na **str. 42** lze vznést na autora dotaz, jakým způsobem je třeba rozumět ustanovení § 38fa odst. 1 písm a) bod 2. in fine, tj. jak se uplatňuje v zákoně uvedená výjimka pro fondy kolektivního investování v zahraničí. V textu na **str. 44-45** autor předkládá úvahu o daňovém dopadu nižších než obvyklých úroků ze zvýhodněných úvěrů poskytnutých bankou jejím zaměstnancům a zamýšlí se nad případnou aplikací ustanovení § 23 odst. 3 písm. a) bod 1. zákona o daních z příjmů a klasifikací úrokového zvýhodnění jako částky neoprávněně zkracující příjmy, přičemž na závěr poněkud oportunně uvádí, že by příslušné bance z důvodu opatrnosti doporučil zvýšit o tuto částku výsledek hospodaření. Jaké argumenty by autor mohl uvést na podporu teorie o „neoprávněném zkrácení příjmů“ a z porušení kterého ustanovení platných právních předpisů by dovedl „neoprávněnost“ v dané situaci?

Sedmá kapitola je věnována problematice daně z příjmů právnických osob v bankovní činnosti. Autor se v ní zabývá vybranými aktuálními problémy aplikace zákona o daních z příjmů na vlastní daňovou povinnost bank. Mimo jiné si všímá i problematiky nedostatečné kapitalizace v návaznosti na vedení nostro a loro účtů bank. V textu na **str. 62** ovšem poněkud zmatečně zmiňuje problém přečerpaní loro účtu a jeho možný negativní dopad na nízkou kapitalizaci, když z logiky věci vyplývá, že přečerpaný loro účet znamená úvěr bankou poskytnutý a nikoliv přijatý, z něhož plyne aktivní úrok do výnosů a nehrozí nebezpečí neuznání pasivního úroku do daňově účinných nákladů (na rozdíl od přečerpaného nostro účtu). Na téže **straně 62** autor odkazuje na shodu dosaženou v rámci tzv. Koordinačního výboru ohledně nezahrnutí mezibankovních depozit do pojmu „úvěry a půjčky“ pro účely nedostatečné kapitalizace. Jakkoli může být tento závěr z praktického hlediska vítaný, chybí u něj jednoznačné právní zdůvodnění, které by měl autor doplnit. Co je možné uvést na podporu tvrzení, že vklad podle smlouvy o vkladovém účtu podle obchodního zákoníku není ani úvěrem, půjčkou ani vkladem postaveným

na roveň vkladním knížkám a vkladovým certifikátům, jak o tom hovoří legislativní zkratka uvedená v ustanovení § 19 odst. 1 písm. zk)? Na str. 64 uvádí autor značně diskutabilní názor ohledně alokace části vlastního kapitálu na stálou provozovnu, s tím že neaplikace ustanovení o nedostatečné kapitalizaci na stálé provozovny není správná. Mohl by autor upřesnit, zda tento jeho závěr lze chápat jako námět de lege ferenda, nebo zda vidí místo pro jeho uplatnění již při stávající dikci daňových, účetních a obchodněprávních předpisů?

I přes některé výhrady uvedené výše lze po obsahové stránce hodnotit předloženou rigorózní práci kladně. Rovněž po formální stránce nelze mít k předložené práci větších výhrad, autor důsledně odkazuje na použité prameny a jeho práce je vybavena přiměřeně rozsáhlým poznámkovým aparátém. Větší pozornost měl snad autor věnovat jen závěrečné jazykové redakci textu předložené práce obsahujícího pravopisné chyby a překlepy (např. na str. 39 a 40 nebo soustavně v celém textu nesprávně psaná velká písmena v názvu Evropské unie).

Závěrem lze shrnout, že předloženou rigorózní práci je možno hodnotit jako práci víceméně úspěšnou. Autor prokazuje v předložené práci svou obeznámenost se zpracovávanou problematikou, jakož i svou způsobilost k samostatné tvůrčí činnosti, a splňuje tak požadavky kladené na tento typ prací rigorózním řádem. Předloženou rigorózní práci proto lze doporučit k ústní obhajobě, v níž by se autor měl věnovat mimo jiné výše uvedeným konkrétním námětům, dotazům a připomínkám.

V Praze dne 9. května 2007

JUDr. Petr Kotáb
katedra finančního práva a financí PF UK